ÑAPA

AMIGOE WEEKENDBIJLAGE ZATERDAG 30 AUGUSTUS 2003

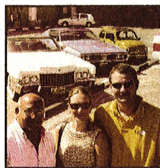
MUZIEK

3 Bach in Barcelona

REPORTAGE

8 Wabiclub: Rijdend museum

Winthrop Curiel, voorzitter van het 50-jarig Prins Bernhard Cultuurfonds:

'Een mens leeft niet van brood alleen'

Op 7 augustus 2003 bestond het Prins Bernhard Cultuurfonds Nederlandse Antillen en Aruba (PBC NA/A) officieel vijftig jaar. De festiviteiten blijven niet beperkt tot die ene dag. In juli werd, in het kader van het vijftigjarig bestaan van het fonds, de operazangeres van Curaçaose origine Tania Kross naar de Antillen gehaald. Bij wijze van prelude op het verjaardagsfeest van het fonds gaf ze een aantal concerten. Het jubileumprogramma omvat tevens de kunstexpositie 'Laman 2003', een 'Dia di Poesia', de uitgave van een jubileumboek en het uitreiken van de jeugdliteratuurprijs.

Winthrop Curiel: "...cultuur in alle uithoeken van de eilanden bevorderen."

Door Karin Wooning

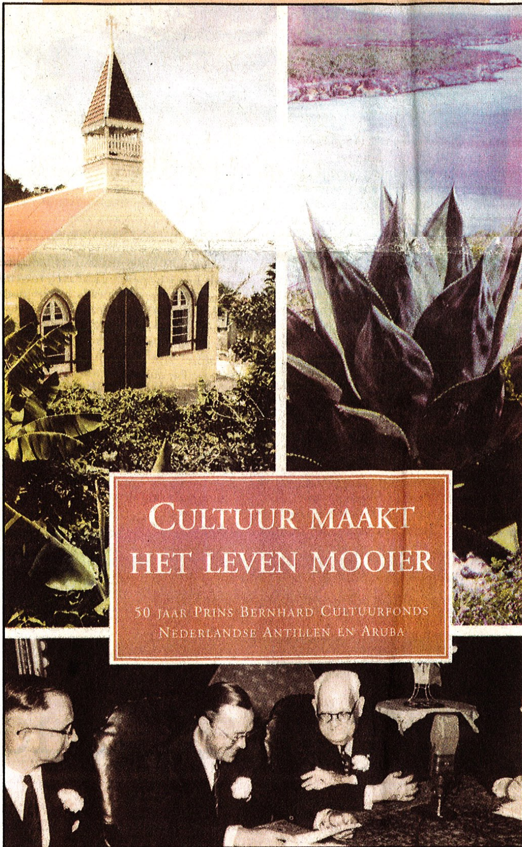
"Het Prins Bernhard Cultuurfonds is een particuliere stichting die cultuur en natuurbehoud stimuleert op kleine schaal. Bijzondere initiatieven, passie en talent moedigen wij aan met subsidies, opdrachten en prijzen", aldus Winthrop Curiel, voorzitter van PBC NA/A.
Het Prins Bernhard Fonds werd opgericht in de Tweede Wereldoorlog. Een sleutelrol daarbij werd vervuld door het personeel van Shell op Curaçao, onder leiding van de toenmalige directeur J.M. de Booy. Zij richtten het 'Comité Nederland' op om onder de Nederlanders in de Antillen geld in te zamelen voor Nederland. Het werven van fondsen ging vrij eenvoudig. De besteding van het geld bleek, verrassend genoeg, lastiger. Aanvankelijk wilde het comité humanitaire hulp bieden, maar dat bleek nauwelijks nodig, omdat andere hulpverleningsorganisaties zich daar al uitvoerig mee bezighielden. In kringen rond Prins Bernhard ontstond toen het idee om oorlogsmaterieel te kopen met het geld. De prins had al eerder gezinspeeld op de oprichting van een Nederlands Spitfire Squadron, maar kon dat niet realiseren wegens gebrek aan vliegtuigen en aan piloten die deze konden besturen. Toen op 10 juli 1940 de Slag om Engeland ontbrandde werd de beslissing genomen om het Prins Bernhard Fonds in het leven te roepen met als doel wapens voor het Nederlandse leger aan te schaffen.

WEDEROPBOUW

Curiel: "In augustus 1940 werd de oprichtingsakte op Curaçao gepasseerd. Het hoofdkwartier werd in Londen gevestigd. In de oorlogsjaren werd een bedrag van bijna 20 miljoen gulden ingezameld, dat grotendeels werd besteed aan oorlogsmaterieel en de opleiding van Nederlandse vliegers. Na de oorlog concentreerde het Fonds zich op de wederopbouw van Nederland, gericht op het versterken van de nationale identiteit en de geestelijke weerbaarheid van het volk. In de loop van de jaren zestig ontwikkelde het PBF zich steeds meer tot een cultuurfonds in bredere zin en in 1975 werd die status bereikt. Later werd de naam van het fonds gewijzigd in Prins Bernhard Cultuurfonds (PBC). Inmiddels is het PBC uitgegroeid tot een van de grootste fondsen van Nederland."

STATUS APARTE

Op 7 augustus 1953 werd het Prins Bernhard Fonds Nederlandse Antillen opgericht. Ondertekenaars van de oprichtingsakte waren Joseph Alvarez (Jojo) Correa en dr. Schiltkamp. Winthrop Curiel: "Ze vonden dat het fonds, dat toch op Curaçao tot stand was gekomen, een Antilliaanse afdeling behoorde te hebben. Er werd contact opgenomen met Nederland en al snel werd de afdeling 'Nederlandse Antillen' in het leven geroepen." Het Prins Bernhard Cultuurfonds bestaat uit een landelijke organisatie en vijftien afdelingen, waarvan de Nederlandse Antillen en Aruba er één is. Toen Aruba de status aparte kreeg, besloten de Arubanen niet voor zichzelf te beginnen, maar gezamenlijk door te gaan. Zo ontstond er een bestuur van twintig personen, bestaande uit vertegenwoordigers van Curaçao en Aruba en de gezaghebbers van Bonaire, St. Maarten, Saba en St. Eustatius. De naam werd gewijzigd in Prins Bernhard Cultuurfonds Nederlandse Antillen en Aruba. Het fonds verleent steun aan projecten in acht sectoren: wetenschap, letteren, beeldende kunst, muziek, theater, kunst- en cultuureducatie, monumentenzorg en natuurbehoud. Steun wordt gegeven in de vorm van subsidies en beurzen, door het verstrekken van opdrachten en door het uitreiken van onderscheidingen en prijzen. Een recente ontwikkeling in Nederland is de explosieve groei van zogenoemde Fondsen op Naam: legaten waarvan het beheer wordt overgedragen aan het Prins Bernhard Cultuurfonds en waarvan de bestemming door de legataris is aangegeven. Curiel: "In de Antillen komt dit niet echt van de grond, omdat het doen van een schenking hier, in tegenstelling tot in Nederland, niet belastingvrij is."
Vlak na de oprichting van de Antilliaanse afdeling werden aanvragen voor financiering met een advies van het lokale bestuur naar Nederland gestuurd, waar uiteindelijk het besluit genomen werd. De Antillen kregen in totaal 200.000 gulden per jaar. Zo werkt het al lang niet meer. De afdeling Nederlandse Antillen en Aruba krijgt jaarlijks een budget en beslist zelf over het toekennen van fondsen aan projecten.

Het gedenkboek van het fonds werd onlangs aan gouverneur Frits Goedgedrag aangeboden.

CULTUUR

Toen Winthrop Curiel voorzitter werd stelde hij twee voorwaarden: hij wilde dat cultuur tot in alle uithoeken van alle eilanden gestimuleerd zou worden en hij wilde graag een eigen kantoortje. Curiel: "Ik was nog geen dag voorzitter of er rolde al een projectdossier op een fax van een paar meter lengte door mijn woonkamer!" Het Prins Bernhard Cultuurfonds heeft zich inmiddels gevestigd in het voormalige klooster op Scherpenheuvel. Curiel: "In eerste instantie was er één kamer en een secretaresse voor twee halve dagen. De organisatie beschikt nu over meerdere ruimtes en er zijn twee dames in dienst, waarvan er één full time werkt en één halve dagen. Werden er eind jaren '80 'slechts' 24 projecten gesteund door het PBC, in 2001 waren dat er 94, hetgeen betekende dat 61 procent van de aanvragen werd gehonoreerd."
Bladerend door het jaarverslag van dat jaar wijst hij op een aantal zeer uiteenlopende projecten, van de organisatie van een gospelfestival tot de publicatie van een fotoboek, van uniformen voor een muziekgroep tot standaardisatie van het Papiaments. De bedragen lopen ook uiteen: van 750 tot 25.000 gulden. In totaal werd in 2001 voor een bedrag van ruim 750.000 gulden steun toegekend aan culturele projecten.
Winthrop Curiel: "We zouden met dat geld een paar grote projecten kunnen ondersteunen, maar toen ik voorzitter werd heb ik gezegd dat ik cultuur in alle uithoeken van de eilanden zou bevorderen. We hebben ervoor gekozen om per project maximaal 25.000 gulden toe te kennen, zodat we veel meer projecten kunnen steunen."

CRITERIA

Niemand krijgt zomaar geld van het PBC. Om voor subsidie in aanmerking te komen moet een aanvraagformulier ingevuld worden, waarna zorgvuldig wordt beoordeeld of desbetreffend project aan de criteria voldoet. De projecten moeten concreet en in tijd en omvang beperkt zijn. Het inhoudelijke belang van een project is het belangrijkste criterium bij de beoordeling van een subsidieaanvraag. Het fonds verleent geen steun van permanente of structurele aard en alle subsidies zijn in beginsel een bijdrage in de kosten. Bij aanvragen tot 10.000 gulden beslist het dagelijks bestuur dat maandelijks bijeenkomt. Aanvragen die een groter bedrag betreffen worden door het voltallige bestuur behandeld. Dit komt vier maal per jaar bijeen. Curiel: "Als een voetbalclub 25 jaar bestaat geven we geen geld om een feestje van te vieren. Wel zouden we geld kunnen geven om bijvoorbeeld de uitgave van een jubileumboek mede te financieren." Voor elk project moet er een afrekening komen, waarbij bonnen of afschriften overlegd moeten worden. Meestal wordt de helft van het bedrag vooruit betaald. De rest krijgt men pas nadat het project beëindigd is en aan de voorwaarden voor de afrekening is voldaan. Het toekennen van subsidies wordt ook altijd gepubliceerd, om te voorkomen dat men van twee walletjes eet.

NIVEAUVERHOGING

Vele culturele projecten hebben doorgang kunnen vinden dankzij de steun van het PBC NA/A. Boeken zoals Arnoldo's Zakflora ABC, Herscheppingen - José Maria Capricorne van J.J. Oversteegen, The nature of Saba en Chiku Chimpanse, een Papiamentstalig kinderboek, zouden misschien niet verschenen zijn zonder de bijdrage van het fonds. Andere mooie projecten waar het fonds aan meewerkte waren volgens Winthrop Curiel: "Het Kinderboekenfestival Curaçao, ter bevordering van het lezen onder de jeugd, de nieuwe uniformen voor de Vereniging St. Vincentius Kring Harmonie, het stimuleren en begeleiden van koren door de Stichting Educatie van Dirigenten en Choristen op Curaçao, het bevorderen van het schrijven van boeken op St. Maarten."
Ook een mooi voorbeeld is 'Grupo Fantastico', een jeugddansgroep op Curaçao. "De leidster leert de jeugd niet alleen dansen, maar kijkt ook huiswerk na en brengt de kinderen gedragsregels bij", aldus de enthousiaste voorzitter. "Ik heb er eens een avond onder een boom zitten praten, om te filosoferen over hoe het PBC de groep kon helpen. Uiteindelijk is ervoor gekozen om apparatuur aan te schaffen. Dat was drie jaar geleden en de groep heeft het ontzettend leuk gedaan sindsdien. Onlangs werden ze uitgenodigd om naar Nederland te gaan. Ze hebben daar zelf de fundraising voor gedaan, maar kwamen net iets te kort. PBC werd gevraagd het verschil bij te leggen en het fonds subsidieert nu de kosten van het vervoer in Nederland. Het is allemaal goed voorbereid, anders hadden ze het geld ook niet gekregen. We geven nooit zomaar."
Winthrop Curiel is ook trots op een project bij Huize Rose Pelletier: "Dat is een tehuis voor meisjes die om verschillende redenen niet thuis kunnen wonen. We hebben geld gedoneerd voor een zangdocent. Negen meisjes hebben zich ervoor ingeschreven en je ziet ze opleven. Het is zo'n beloning om te zien dat er een vonkje ontstaat bij die meisjes, die het echt moeilijk hebben. Ik houd iedereen voor dat het leven mooier wordt als je leert tekenen, zingen of gedichten schrijven. Een mens leeft immers niet bij brood alleen."
Het Prins Bernhard Cultuurfonds streeft ernaar zoveel mogelijk projecten te steunen, maar heeft ook niveauverhoging als doel. Curiel: "Er is veel talent, maar dat is niet voldoende. Het moet ontwikkeld en gepolijst worden, bij voorkeur door een professionele trainer of docent. Een idee waar we nu mee spelen is het aanbieden van een workshop voor de trainers van dansgroepen. We proberen steeds verschillende invalshoeken en we inspireren mensen om zelf projecten op te starten. Geen van de bestuursleden heeft tijd om zelf projecten te trekken en dat is ook de bedoeling niet; juist de zelfwerkzaamheid van groepen of personen wordt aangemoedigd."

Het Prins Bernhard Cultuurfonds Nederlandse Antillen en Aruba bestaat een halve eeuw. De viering van dit jubileum zal niet ongemerkt voorbij gaan. Eerder al werd Tania Kross uitgenodigd om in het kader van de vijftigste verjaardag op te treden op Curaçao. Curiel: "We wilden de bevolking bedanken voor wat ze al die jaren voor ons heeft gedaan. We wilden echt iets bijzonders doen en de beste artiest die we konden bedenken naar de Antillen halen. Dat is Tania geworden. Verder hadden we op 18 augustus een Dia di Poesia: lokale dichters zoals Fifi Rademaker, Nidia Ecury, Jopi Hart, Norman de Palm en vele anderen, droegen midden in de stad, op de zeepkist, hun gedichten voor. Er is van 16 tot 27 augustus een kunstexpositie van lokale schilders in het Riffort Village met als thema de zee, getiteld *Laman 2003*, waar bekende kunstenaars, maar ook jong aanstormend talent zal exposeren. Medio augustus komt ons jubileumboek uit, geschreven door Bernadette Heyligers. De festiviteiten rond de verjaardag zullen worden bijgewoond door een delegatie van het Prins Bernhard Cultuurfonds uit Nederland. In november, tenslotte, wordt de jeugdliteratuurprijs uitgereikt."
Een van de toekomstplannen van het PBC NA/A is te proberen om het Fonds op Naam net als in Nederland belastingvrij te krijgen. Een commissie onderzoekt momenteel de mogelijkheden. Heimelijk hoopt Curiel op een rustig jaar, na de hectische tijden rond het jubileum. "Maar", verzucht hij, "door het jubileum krijgen we meer naamsbekendheid en zullen we waarschijnlijk juist bij meer projecten betrokken raken. Een rustig jaar zal het dus niet worden. En eigenlijk is dat ook goed. We zetten ons ervoor in om kunst en cultuur te stimuleren en hebben er veel voldoening van als projecten slagen, als mensen dankzij onze steun een kans krijgen of als wij eraan kunnen bijdragen dat het leven een beetje mooier wordt."

"Bij de naam Prins Bernhard Cultuurfonds Nederlandse Antillen en Aruba denkt men in de eerste plaats aan de vele initiatieven op het gebied van cultuur en natuurbehoud die in de loop der jaren door dit fonds zijn gesubsidieerd. Minder bekend is het feit dat het oorspronkelijke Prins Bernhardfonds door Curaçao in het leven was geroepen om Nederland te steunen in de Tweede Wereldoorlog."
Omslagtekst van het gedenkboek *Cultuur maakt het leven mooier*, de jubileumuitgave van het fonds.